

Harald Siem

MINNEORD

JANICKE FISCHER

SVEIN-GUNNAR GUNDERSEN

EINAR HELDAL

JON HILMAR IVERSEN

ANDREAS SKULBERG

Harald Siem, en av nestorene i norsk og internasjonal samfunnsmedisin, døde 8. august, 84 år gammel.

Han gjorde en stor innsats for norsk primærhelsetjeneste, blant annet med Utposten, og for migrasjonshelse i sitt arbeid for International Organization for Migration (IOM) i Genève. Vi ønsker å takke Harald for hans internasjonale innsats i aksjonsgruppen Task Force on Communicable Disease Control in the Baltic Sea Region i perioden 2000–04.

I år 2000 hadde Norge formannskapet i Østersjørådet. Smittsomme sykdommer var blitt et alvorlig folkehelseproblem i de tre baltiske statene, Polen og Russland. Landene manglet i stor grad en velfungerende primærhelsetjeneste, og det ville være en vinn-vinn-situasjon for alle landene å samarbeide for å begrense smitten.

På initiativ fra statsminister Jens Stoltenberg besluttet alle statslederne i Østersjørådet å etablere en aksjonsgruppe. Daværende utenriksminister Støre var blitt kjent med Harald og hans kone i Genève og så Haralds store kapasitet. Harald ble utnevnt til ambassadør og fikk ansvaret for å drive det internasjonale samarbeidet fremover. Han etablerte et lite sekretariat på tre personer, inkludert seg selv.

Harald stod fram med integritet og faglig tyngde. Han brukte ambassadørtittelen for det den var verdt. I den grad enkelte lands representanter var tilbakeholdne, viste Harald til hva statsministrene hadde blitt enige om, og at det ville bli løftet til politisk nivå dersom de ikke ville bidra.

I løpet av de fire årene arbeidet varte, ble 138 smittevernprosjekter fullført. Bekjempelse av tuberkulose og hiv i samfunnet – ikke minst i fengsler – klokere bruk av antibiotika og etablering av gode primærhelsetjenester var blant arbeidsoppgavene for aksjonsgruppen.

Gjennom sitt arbeid bygget han nettverk mellom fagfolk i Norden, Baltikum og Russland. Diskusjoner og erfaringsutvekslinger bidro til rask nedgang av tuberkulosesmitte i Baltikum, og over tid også til å endre russisk tuberkulosearbeid i en mer vestlig retning. Sykdommen har også der fortsatt å gå tilbake.

Aksjonsgruppen bidro til politisk oppmerksomhet om hiv, tuberkulose og andre smittsomme sykdommer. Samarbeid på tvers av landegrensene bidro til økte nasjonale budsjetter og høyere prioritering av smitteverntiltak. De omfattet etter hvert også utsatte grupper med tradisjonell lav sosial status, som injiserende rusbrukere, innsatte i fengsel og sexarbeidere.

For å videreføre aksjonsgruppens arbeid etter 2004, ble blant annet Northern Dimension Partnership in Public Health and Social Well-being og Nordic Baltic Society of Infectious Diseases etablert. Harald fremhevet flere ganger at politisk oppmerksomhet, faglig samarbeid i etablerte nettverk, felles forståelse og gjensidig støtte var en suksessoppskrift.

Harald Siem utstrålte en faglig og personlig autoritet som han brukte klokt. Han var en snill og inkluderende venn. Sammen med Danis utgjorde han et fantastisk raust vertskap og inviterte til utsøkte måltider med de beste viner. Vel verdig en ambassadør!

Publisert: 3. september 2025. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.25.0519
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 5. juli 2026.